

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	
Dyddiad	15 Ebrill 2024	
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol, Cyllid ac Adnoddau	
Swyddog Cyswllt	Helen Howard, Pennaeth Cyllid a Chaffael	
Pwnc	Alldro Dros Dro 2023/24	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau am ragolygon gwariant cyfalaf a refeniw ar gyfer 2023/24, fel yr oedd ar 29 Chwefror 2024.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Cafodd y gofyniad cyllideb net o £44.394m ei gymeradwyo ar 16 Ionawr 2023, pan gymeradwyodd Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) hefyd fesurau anghylchol er mwyn mynd i'r afael â'r diffyg sylfaenol, a oedd yn cynnwys gohirio gwariant yn ogystal â defnyddio cronfeydd wrth gefn.
- 3 Rhagwelir y bydd y gwariant gwirioneddol ar gyfer 2023/24 yn £44.664m, gan gynnwys costau sy'n gysylltiedig â phrosiectau amrywiol, setliadau cyflog cenedlaethol sydd uwchlaw'r ddarpariaeth gyllidebol, a phwysau cyffredinol oherwydd chwyddiant. Bydd defnyddio'r darpariaethau, y cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd, a'r gronfa gyffredinol yn lliniaru'r costau ychwanegol.
- 4 Roedd y gyllideb cyfalaf o £6.532m ar gyfer 2023/24 yn cynnwys £3.00m i brynu tir ar gyfer y ganolfan hyfforddi arfaethedig, a disgwylir bellach i hyn gael ei gwblhau yn ystod chwarter olaf 2024/25. Mae'r rhaglen gyfalaf dan bwysau o ran costau ac felly mae rhai cynlluniau yn cael eu blaenoriaethu er mwyn aros o fewn y cyllid sydd ar gael. Rhagwelir y bydd gwariant yn £2.185m ac y bydd angen treiglo £3.951m o gyllid ymlaen.

ARGYMHELLION

- 5 Gofynnir i'r Aelodau:
 - (i) nodi'r rhagamcanion alldro refeniw a chyfalaf drafft ar gyfer blwyddyn ariannol 2023/24 fel y manylir yn eu cylch yn yr adroddiad;
 - (ii) nodi'r risgiau sy'n gysylltiedig â chwyddiant ac â materion yn y gadwyn gyflenwi; a
 - (iii) chymeradwyo'r defnydd o gronfeydd wrth gefn cyffredinol a rhai wedi'u clustnodi.

ARSYLWADAU GAN Y PANEL GWEITHREDOL/PWYLLGOR ARCHWILIO

6 Nid yw'r adroddiad hwn wedi cael ei ystyried gan yr Aelodau o'r blaen.

CEFNDIR

- 7 Bob blwyddyn, mae'n rhaid i'r Awdurdod bennu cyllideb refeniw gytbwys sydd â chymeradwyaeth yr Awdurdod llawn. Cafodd y gyllideb derfynol ar gyfer 2023/24 ei chymeradwyo gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar 16 Ionawr 2023. Cadarnhaodd hyn ofyniad cyllideb refeniw net o £44.394 miliwn i'w ariannu gan yr awdurdodau lleol cyfansoddol. Roedd hyn yn cynnwys newidiadau i'r llif cyllid o £1.08m yn gymorth gan Lywodraeth Cymru ar gyfer pensiynau diffoddwyr tân. Cyn hyn, roedd yn cael ei dalu'n uniongyrchol i'r Awdurdod ond ers 1 Ebrill 2023 mae'n cael ei ariannu drwy'r awdurdodau lleol cyfansoddol.
- 8 Wrth bennu'r gyllideb, er mwyn sicrhau cydbwysedd ariannol o fewn 2023/24 fe wnaeth yr Aelodau hefyd gymeradwyo ystod o fesurau anghylchol sydd wedi cael effaith ar gyflwyno gwasanaethau ac ar gapasiti corfforaethol. Roedd y rhain yn cynnwys gohirio gwariant a defnyddio cronfeydd wrth gefn cyffredinol a rhai a glustnodwyd; camau a oedd yn angenrheidiol er mwyn mynd i'r afael â cholli £0.4m o incwm grant gan Lywodraeth Cymru oherwydd contract Airwave, pwysau hysbys eraill, yn ogystal ag ansicrwydd yn ymwneud â thrafodaethau cyflog cenedlaethol.
- 9 Aseswyd bod gofyniad cyllideb gyfalaf o £6.532m ac fe'i cymeradwywyd gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar 16 Ionawr 2023. Ers hynny, mae rhaglen 2022/23 wedi llithro gan arwain at gynlluniau sydd yn werth £0.625m yn parhau i 2023/24.
- 10 Mae'r adroddiad hwn yn rhoi gwybodaeth am y sefyllfa alldro ddrafft o ran gwariant cyfalaf a refeniw ar gyfer blwyddyn ariannol 2023/24.

GWYBODAETH

Y GYLLIDEB REFENIW

- 11 Mae costau staff yn cynrychioli 72% o'r gwariant gros. Y gyllideb staffio ar gyfer 2023/24 yw £31.872m ac mae'n cynnwys mesurau a gyflwynwyd bryd hynny er mwyn cadw gwariant o fewn y gyllideb a gymeradwywyd. Wrth bennu'r gyllideb, fodd bynnag, nodwyd bod y trafodaethau cyflog cenedlaethol ar gyfer yr holl staff yn dal i gael eu cynnal; a bod hyn yn berthnasol i 2022/23 yn ogystal â 2023/24 ar gyfer staff sy'n cael eu cyflogi ar delerau ac amodau'r llyfr llwyd (staff gweithredol).

- 12 Roedd y broses o bennu'r gyllideb yn cynnwys rhagdybiaeth, o anfodd, y byddai dyfarniadau cyflog ar gyfer 2023/24 i'r holl staff yn 4%. Y cynnig cyflog terfynol y cytunwyd arno ym mis Tachwedd 2023 ar gyfer staff llywodraeth leol oedd codiad o £1,925 ar draws pob gradd, a oedd yn cyfateb i oddeutu 6.6%.
- 13 Cafodd dyfarniad cyflog y diffoddwyr tân ei setlo ym mis Chwefror 2023. Cadarnhaodd hyn fod ffigwr o 7% wedi'i dderbyn ar gyfer swyddi diffoddwyr tân a diffoddwyr tân yr ystafell reoli o fis Gorffennaf 2022, gyda 5% arall o 1 Gorffennaf 2023 ymlaen. Roedd y setliadau hyn yn uwch na'r rhagdybiaethau cynllunio o 5% a 4% a ddefnyddiwyd wrth bennu'r gyllideb.
- 14 Roedd y gyllideb sydd ddim yn ymwneud â chyflogau yn adlewyrchu'r pwysau anochel a hysbys o ran costau TGCh, atgyweirio a chynnal a chadw adeiladau a chostau tanwydd. Fodd bynnag, mae ansicrwydd pellach yn parhau oherwydd pwysau chwyddiant cyffredinol a materion yn ymwneud â'r gadwyn gyflenwi sy'n arwain at wariant uwchlaw'r gyllideb a ragwelwyd.
- 15 Er bod y rhan fwyaf o'r gwariant yn cael ei ariannu o ardoll yr awdurdodau cyfansoddol, mae incwm gan Lywodraeth Cymru yn cael ei dderbyn ar gyfer gweithgareddau sy'n cael eu hariannu gan grantiau, yn ogystal ag ad-daliadau gan gyrrff eraill mewn perthynas â'r defnydd o'n hadeiladau.
- 16 Mae costau ariannu cyfalaf yn cynnwys costau benthyca a thaliadau refeniw ar gyfer defnyddio asedau cyfalaf. Rhagwelir y bydd tanwariant yn y gyllideb hon oherwydd yr oedi wrth gwblhau prosiectau cyfalaf.

ALLDRO REFENIW

- 17 Mae'r adroddiad yn rhagweld gorwariant o £0.270m, sy'n cyfateb i 0.61% o'r gyllideb. Mae'r dadansoddiad i'w weld isod.

	Cyllideb	Rhagolwg	Amrywiant	Amrywiant
	(£m)	(£m)	(£m)	(%)
Cyflogeion	31.872	31.183	(0.689)	-2.16%
Eiddo	3.516	3.886	0.370	10.51%
Cludiant	1.271	1.627	0.357	28.08%
Cyflenwadau	5.419	6.560	1.141	21.05%
Taliadau Trydydd Parti	0.305	0.335	0.029	9.63%
Ariannu Cyfalaf a Thaliadau	3.129	2.194	(0.935)	-29.88%
Incwm	(1.118)	(1.121)	(0.003)	0.26%
Alldro a Ragolygir	44.394	44.664	0.270	0.61%

COSTAU CYFLOGEION

- 18 Mae costau cyflogeion yn rhan sylweddol o'r gyllideb (72%) ac yn cynnwys cyflogau, costau pensiwn, cost recriwtio a hyfforddi, a gwasanaethau i gyflogeion, megis gwasanaethau iechyd galwedigaethol. Wrth gymeradwyo'r gyllideb yn derfynol ym mis Ionawr 2023, cymeradwywyd ystod o fesurau gan yr Aelodau i gyfyngu ar wariant staff. Nid yw'r rhain yn gylchol eu natur, ac maent yn cynnwys mesurau fel peidio â llenwi swyddi gwag o fewn y strwythur a gymeradwywyd, a chyfyngu ar y cynnydd a ragwelwyd o ran recriwtio i orsafoedd dyletswydd ar alwad.
- 19 Rhoddwyd strwythur staffio newydd ar waith ym mis Mehefin 2023 ac mae'r swyddi hyn yn parhau i fod yn hanfodol i gyflawni'r amcanion corfforaethol. Mae arbedion cost y swyddi gwag wedi lliniaru'r costau uwch sy'n gysylltiedig â dyfarniadau cyflog a goramser.
- 20 Mae camau yn parhau i gael eu cymryd er mwyn cynyddu nifer y diffoddwyr tân dyletswydd ar alwad, a hynny er mwyn mynd i'r afael â materion argaeledd, ond gan gofio cyfyngiadau'r gyllideb. Yn ystod hanner cyntaf 2024/25 bydd proses yn cael ei chynnal er mwyn recriwtio diffoddwyr tân amser cyflawn, a hynny i gymryd lle staff sydd wedi ymddeol yn ystod y flwyddyn a'r rhai sydd am ymddeol yn 2024/25.
- 21 Hefyd, parhaodd y gwaith o benodi i swyddi gwag arbenigol a chynnal capasiti yr ochr weithredol. Er y gwnaethpwyd arbedion yn 2023/24, trwy gadw swyddi'n wag a phenodi i swyddi yn hwyrach yn y flwyddyn, defnyddiwyd yr arian i gynnal argaeledd ac i fynd i'r afael â salwch ar yr ochr weithredol.
- 22 Fel sy'n wir gyda chyrrff llywodraeth leol eraill, derbyniwyd ad-daliad gan Gronfa Bensiwn Clwyd mewn perthynas â chyfraniadau pensiwn gan y cyflogwr, a hynny yn dilyn y prisiad actiwaraid. Roedd hyn yn £0.503m.
- 23 Cyfanswm y tanwariant net o ran costau cyflogeion yw £0.689m, ac mae dadansoddiad pellach isod:

Costau Cyflogeion	£m
Dyfarniadau cyflog uwchlaw'r gyllideb	0.730
Arbedion oherwydd swyddi gwag yn ystod y flwyddyn	(1.295)
Oriau ychwanegol i gwmpasu dyletswyddau'r ochr weithredol	0.555
Costau eraill yn ymwneud â chyflogeion	(0.158)
Rhagamcan costau pensiwn	(0.521)
Tanwariant a ragwelir	(0.689)

COSTAU NAD YDYNT AR GYFLOGAU

- 24 Mae'r gyllideb ar gyfer costau nad ydynt ar gyflogau yn wynebu pwysau sylweddol. Mae'r rhain yn cynnwys costau tanwydd, syn parhau i fod yn ansefydlog oherwydd materion pris a chyflenwad. Mae argaeledd a chostau nwyddau eraill yn peri pryder hefyd, fel cyflenwadau adeiladu, offer TGCh a darnau ar gyfer y fflyd, yn enwedig o ystyried cymhlethdod y cadwyni cyflenwi hyn ynghyd â'r ansicrwydd byd-eang.
- 25 Ers yr adroddiad diwethaf mae sawl adran, gan gynnwys Cyfleusterau a Gweithrediadau, wedi adrodd bod oedi o ran nwyddau a gwasanaethau y disgwyliid eu cwblhau neu eu cyflenwi yn 2023/24. O ganlyniad, mae'r gorwariant ar gyfer eleni wedi lleihau, ond bydd yn rhoi pwysau ar gyllideb 2024/25.
- 26 Mae gwariant nad ydyw ar gyflogau cael ei adolygu'n barhaus gan ddeiliaid y gyllideb, a hynny er mwyn sicrhau bod y blaenamcanion yn parhau i fod yn rhesymol ac er mwyn rheoli costau na ellir eu hosgoi.

Eiddo

- 27 Mae costau eiddo yn rhagweld gorwariant o £0.370, sy'n ostyngiad o'r £0.576m a ragwelwyd yn yr adroddiad diwethaf. Mae'r gorwariant yn bennaf oherwydd y cynnydd mewn costau gwasanaethu a chynnal a chadw, yn ogystal â chwblhau gwaith oedd fod i gael ei wneud yn 2022/23. Bydd cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi yn cael eu defnyddio i wrthbwyso costau gwaith 2022/23.
- 28 Mae ffigurau'r gyllideb yn cynnwys y costau rhagarweiniol y cytunwyd arnynt mewn cyfarfod blaenorol sy'n gysylltiedig ag arolygon safle ar gyfer datblygu achos busnes a'r pryniant tir arfaethedig ar gyfer canolfan hyfforddi newydd (£0.25m).
- 29 Mae ansefydlogrwydd y farchnad a'r cynnydd yng nghostau nwy a thrydan yn her ariannol fawr i'r Awdurdod. Mae'r costau'n cael eu monitro fel rhan o'r cytundeb lefel gwasanaeth gyda Heddlu Gogledd Cymru. Yn seiliedig ar gostau trydan a'r defnydd ar hyn o bryd, mae'r blaenamcan wedi gostwng £0.08m.
- 30 Mae'r Awdurdod wedi elwa o ostyngiad i ardrethi annomestig cenedlaethol yn dilyn llwyddiant apelau ardrethu. Y tanwariant yn y maes hwn yw £0.71m.

Cludiant

- 31 Mae'r gyllideb cludiant yn rhagweld amrywiad o £0.357m, a hynny yn bennaf oherwydd y cynnydd mewn costau tanwydd (olew, diesel a phetrol). Mae'r cynnydd mewn costau prydles, argaeledd a chostau cydrannau cerbydau, a chostau atgyweirio cerbydau hefyd yn rhoi pwysau ar y gyllideb hon.

Cyflenwadau

- 32 Y gyllideb cyflenwadau net yw £5.419m a rhagwelir gorwariant o £1.141m, sy'n cynnwys mentrau yn ystod y flwyddyn a fydd yn cael eu hariannu o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd. Mae'r maes gwariant hwn yn cynnwys meysydd sy'n hanfodol i'r busnes, fel prynu offer a chyfarpar diogelu personol (PPE) ar gyfer yr ochr weithredol, trwyddedau TGCh hanfodol, y contract Firelink ac yswiriant.
- 33 Mae pwysau chwyddiant sylweddol yn cael eu hwynebu mewn nifer o feysydd sy'n hanfodol i'r busnes, ac mae camau yn cael eu cymryd i liniaru ac i gyfyngu ar y rhain, lle bo hynny'n bosibl.
- 34 Mae'r elfen gwariant fwyaf yn ymwneud â'r contract Firelink cenedlaethol sydd â chost flynyddol o £0.84m. Dyma'r contract gwasanaeth brys sy'n galluogi i bartneriaid yn y gwasanaethau brys gyfathrebu, rhyngweithio, ac ymateb i ddigwyddiadau. Bydd hwn yn cael ei ddisodli gan Raglen Gyfathrebu Symudol y Gwasanaethau Brys (ESMCP) a fydd yn gwella cyfathrebu llais a data ar draws y gwasanaethau brys. Fodd bynnag, ar hyn o bryd nid yw'r dyddiad gweithredu ar gyfer ESMCP yn hysbys, a'r contract Firelink yw'r unig ddewis arall. Cyn hyn, derbyniwyd cefnogaeth o £0.42m gan Lywodraeth Cymru, ond daeth y gefnogaeth yma i ben ar 1 Ebrill 2023 ac mae'n parhau i fod yn bwysau cost parhaus.
- 35 Mae'r costau TGCh yn cynnwys pwysau fel cynnydd yn y costau sy'n gysylltiedig â llogi llinellau ffôn. Mewn ymateb i'r her ariannol hon, mae rheolwyr TGCh wedi liniaru costau yn strategol trwy gael gwared ar systemau hen ffasiwn a chroesawu datrysiadau amgen modern a chost-effeithiol sy'n cyd-fynd â datblygiadau technolegol cyfredol. Mae'r dull rhagweithiol hwn yn sicrhau effeithlonrwydd ariannol ac mae hefyd yn rhoi'r Gwasanaeth mewn sefyllfa dda i elwa o'r arbedion a'r gallu ymarferol gwell y mae datrysiadau arloesol yn eu cynnig. Mae costau TGCh hefyd wedi cynyddu oherwydd yr angen i brynu caledwedd ychwanegol, gan gynnwys teclynau galw a gliniaduron newydd yn lle rhai sydd wedi cyrraedd diwedd eu hoes.
- 36 Bu gwariant sylweddol hefyd wrth brynu cit tân ychwanegol, oherwydd yr adolygiad halogyddion sy'n parhau, ac mae wedi arwain at orwariant a ragwelir o £0.474m. Mae trafodaethau parhaus yn cael eu cynnal ledled Cymru gyda chyflenwr y cit tân, a hynny oherwydd yr oedi o ran cyflenwi. Mae'r cyflenwr bellach wedi cydnabod na fydd y cit tân yn cael ei gyflenwi tan 2024/25, felly bydd angen clustnodi'r cyllid mewn cronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi ar ddiwedd y flwyddyn.
- 37 Mae'r sefyllfa alldro a ragwelir yn cynnwys costau ar gyfer prynu offer gweithredol hanfodol a chit tân newydd yn lle hen rai, meddalwedd AD wedi'i ddiweddarau a gwaith prosiect mewn perthynas â'r adolygiadau amrywiol sy'n cael eu cynnal ar hyn o bryd ledled y Gwasanaeth, gan gynnwys yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys.

Taliadau Trydydd Parti

- 38 Mae taliadau trydydd parti yn ymwneud â chytundebau lefel gwasanaeth gyda phartneriaid, gan gynnwys Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, Cyngor Sir y Fflint, Cyngor Sir Gâr a Heddlu Gogledd Cymru. Mae'r cytundebau yn cynnwys darparu gwasanaethau cyfreithiol, gwasanaethau swyddogion monitro, gweinyddu pensiynau, a chyfleusterau.
- 39 Ar hyn o bryd rhagwelir y bydd gorwariant o £0.0029m o ran y gwariant hwn. Mae hyn oherwydd y gwaith ychwanegol o ganlyniad i'r newidiadau deddfwriaethol mewn perthynas â phensiynau diffoddwyr tân.

Ariannu Cyfalaf

- 40 Mae'r gyllideb ariannu cyfalaf yn neilltuo cyllid refeniw er mwyn ariannu gwariant cyfalaf ac mae'n cynnwys y ddarpariaeth isafswm refeniw a chostau llog ar fenthycia.
- 41 Mae'r Ddarpariaeth Isafswm Refeniw (MRP) yn cynrychioli'r isafswm y mae'n rhaid ei godi ar gyfrif refeniw awdurdod bob blwyddyn ar gyfer ariannu gwariant cyfalaf, a fydd wedi'i ariannu yn gyntaf gan fenthyciadau. Mae'n rhan o arferion cyfrifyddu pob Awdurdod, a'i nod yw sicrhau y gall yr Awdurdod dalu'r dyledion sydd ganddo yn sgil prynu asedau cyfalaf, megis adeiladau a cherbydau.
- 42 Mae rheoliadau'n ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod benderfynu ar swm MRP ym mhob blwyddyn ariannol, un y mae'n ystyried ei fod yn ddarbodus gan gyfeirio at ofyniad cyllido cyfalaf sydd wedi'i gyfrifo (CFR). Yn dilyn trafodaethau gyda'r Cynghorwyr Trysorlys, sef Arlingclose, gwnaed gwaith i adolygu'r polisi MRP a'r cyfrifiad MRP. Mae hyn wedi arwain at ostwng yr MRP i £1.902m ar gyfer 2023/24, o'i gymharu â chyllideb o £1.999m.
- 43 Mae'r gyllideb hefyd yn cynnwys y costau llog sy'n gysylltiedig â benthyciadau'r Awdurdod. Oherwydd anwadalrwydd y sefyllfa economaidd, mae cost benthycia wedi parhau i gynyddu. Fodd bynnag, ni fu angen benthycia pellach gan y fod gwariant cyfalaf hyd yma wedi bod yn llawer arafach na'r disgwyl, gan olygu y rhagwelir arbediad cyllideb o £0.428m.
- 44 Mae'r Gwasanaeth hefyd wedi bod yn weithredol wrth fuddsoddi arian dros ben yn y tymor byr. Mae'r cyfraddau llog wedi parhau i godi yn ystod y flwyddyn, a buddsoddwyd adneuo er mwyn cael yr enillion mwyaf, yn unol â Strategaeth Rheoli'r Trysorlys. Mae'r sefyllfa arian parod yn cael ei hadolygu bob dydd ac mae unrhyw arian nad yw wedi'i ddefnyddio yn cael ei drosglwyddo i gyfrifon cadw amrywiol, er mwyn ennill llog. Hyd yn hyn derbyniwyd £0.405m mewn llog.

- 45 Oherwydd y gwaith parhaus o reoli'r gyllideb hon yn ofalus, gwnaed £0.935m o arbedion i gyd.

INCWM

- 46 Yn ogystal â'r ardoll awdurdodau cyfansoddol, mae'r gyllideb hefyd yn cynnwys incwm disgwylidig o ffioedd a thaliadau, a grantiau.
- 47 Mae ffioedd a thaliadau yn ymwneud yn bennaf â'r ad-daliadau ar gyfer adeiladau a rennir â chyrrff eraill.
- 48 Bu cynnydd mewn incwm arall o ganlyniad i fwy o ailgodi tâl ar gyrrff eraill.

	Cyllideb (£m)	Rhagolwg (£m)	Amrywiant (£m)
Grantiau	0.854	0.854	0.000
Ffioedd a thaliadau	0.264	0.267	0.003
Cyfanswm	1.118	1.121	0.003

Cyllid Grant

- 49 Cyfanswm dyraniadau cyllid grant Llywodraeth Cymru ar gyfer 2023/24 yw £0.854m, a chaiff ei ddadansoddi isod. Caiff pob grant ei fonitro'n ofalus drwy gydol y flwyddyn ariannol er mwyn nodi unrhyw amrywiannau ac i'n galluogi i gymryd camau adferol. Does dim amrywiadau'n cael eu rhagweld.

	Dyraniad (£m)
Lleihau Tanau Bwriadol	0.169
Offer Diogelwch yn y Cartref	0.240
Ymgysylltu â Phobl Ifanc ac Ieuencid	0.137
Cydnerthedd Cenedlaethol	0.308
Cyfanswm Cyllid Grant	0.854

RHAGLEN GYFALAF

- 50 Cymeradwyodd yr Awdurdod raglen gyfalaf o £3.532m ym mis Ionawr 2023. Yn ogystal, roedd dyraniad o £3.00m ar gyfer prynu tir ar gyfer y ganolfan hyfforddi arfaethedig.

- 51 Yn unol â'r adroddiad alldro terfynol a gyflwynwyd yng nghyfarfod Gorffennaf 2023, cytunwyd ar y gofyniad am gyllid treigl o £0.625m ar gyfer cynlluniau na chwblhawyd yn 2022/23.
- 52 Oherwydd oedi parhaus, mae'r gwariant cyfalaf hyd yma yn £2.075m a'r blaenamcan ar gyfer diwedd y flwyddyn yw £2.185m.
- 53 Fel sy'n wir gyda'r gyllideb refeniw, mae'r rhaglen gyfalaf yn wynebu pwysau o ran costau, gyda chostau cynyddol mewn perthynas â phrynu cerbydau a gwaith adeiladu. Mae hyn yn cael ei reoli drwy flaenoriaethu cyflawni prosiectau hanfodol.
- 54 Mae angen treiglo £3.951m o gyllid ymlaen, fel y manylir isod, a hynny oherwydd oedi wrth gwblhau gwaith adeiladu a phrynu tir. Mae pum peiriant tân wedi'u harchebu, ond disgwylir i'r rhandaliadau ymestyn i 2024/25 oherwydd oedi o ran argaeledd slotiau adeiladu gyda'r cyflenwr.
- 55 Mae manylion y cynlluniau i'w gweld isod:

Cynllun	Dyranid Gweiddiol £m	Dyranid Diwygiedig £m	Rhagolwg £m	Arian Treigl £m
2023/2024				
Adnewyddu Peiriannau Tân	1.430	0.475	0.475	0.960
Faniau amlbwrpas	0.189	0.189	0.269	
Peilot Fan Trydan	-	-	0.107	
Unedau Lles	0.150	0.150	0.150	
Adfywio Gorchymyn a Rheoli	0.600	0.600	-	
Man Waith Adeiladu	0.483	0.100	0.100	0.100
Tyrau Hyfforddi	0.250	0.250	-	
Fflyd - system rhwystro cwmpiadau a gwaith to	0.100	0.126	-	0.106
Drysau bae peiriannau	0.180	0.180	0.180	
Uwchraddio Gwresogi Llandudno	0.150	0.150	-	0.150
Gwaith yn Nhŷ Mwg Dolgellau	-	0.365	0.256	
Tir canolfan hyfforddi arfaethedig	3.000	3.000	-	2.635
Heb ei ddyrannu	-	0.947	-	
Cyfanswm: Cynllun Cyfalaf	6.532	6.532	1.537	3.951
Arian Treigl 2022/23				
Tyrau Hyfforddi	0.307	0.307	0.328	
Faniau gorsaf amlbwrpas	0.160	0.160	0.162	
Adeiladau - Man Waith	0.158	0.158	0.158	
Cyfanswm: Arian Treigl	0.625	0.625	0.648	-
Cyfanswm	7.157	7.157	2.185	3.951

BENTHYCA

- 56 Mae gwariant cyfalaf yn cael ei ariannu'n bennaf trwy fenthyciadau allanol, ond yn y tymor byr mae'r Awdurdod yn defnyddio arian refeniw dros ben, a elwir yn 'fenthyca mewnol'.
- 57 Mae'r Awdurdod yn parhau i ddefnyddio benthyca mewnol. Mae hyn yn golygu nad yw'r benthyciad cyfalaf sydd ei angen, a gyfrifwyd yn y Gofyniad Ariannu Cyfalaf (CFR), wedi'i ariannu'n llawn gan fenthyciadau allanol, gan fod arian parod ar gyfer cronfeydd wrth gefn, balansau a llif arian parod yr Awdurdod wedi'i ddefnyddio dros dro er mwyn ariannu gwariant cyfalaf ac i gynhyrchu arbedion refeniw. Fodd bynnag, wrth i gronfeydd wrth gefn gael eu defnyddio, bydd rhaid newid y benthyca mewnol yn fenthyca allanol.
- 58 Ni fu angen benthyca allanol yn ystod 2023/24.

DEFNYDDIO CRONFEYDD WRTH GEFN CYFFREDINOL A CHRONFEYDD WEDI'U CLUSTNODI

- 59 Nod cronfeydd wrth gefn yr Awdurdod yw darparu cyllid i'w fuddsoddi yng ngweithgareddau'r dyfodol ac i fod yn rhwyd ddiogelwch rhag heriau ariannol tymor byr o ganlyniad i weithrediadau neu bwysau annisgwyl.
- 60 Ar hyn o bryd mae gan yr Awdurdod gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi sydd werth £6.22m, cyllid a gasglwyd dros y blynyddoedd diwethaf oherwydd llithro yn dilyn y pandemig o ran recriwtio a chyflawni prosiectau.
- 61 Yn 2022/23 neilltuwyd cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi ar gyfer ariannu costau a oedd i fod i gael eu hysgwyddo yn 2022/23, ond a ohiriwyd oherwydd problemau â'r gadwyn gyflenwi. Hefyd, mae cronfeydd wrth gefn sydd wedi'u sefydlu er mwyn ariannu codiadau mewn cyfraddau llog, cynnydd mewn chwyddiant, gwelliannau i'r system, a gwelliannau i'r gwasanaeth.
- 62 Mae'r alldro dros dro yn tybio y bydd dyraniad o'r cronfeydd wrth gefn sydd wedi'u clustnodi yn cael ei ddefnyddio yn ystod y flwyddyn er mwyn gwrthbwysu'r gorwariant refeniw o £0.270m a ragwelir. Mae'r defnydd o gronfeydd wrth gefn yn cael ei adolygu fel rhan o broses monitro'r gyllideb.

DANGOSYDDION DARBODUS – CH3 2023/24

- 63 Mae'r Awdurdod yn mesur ac yn rheoli ei wariant cyfalaf a'i fenthyciadau trwy gyfeirio at y dangosyddion canlynol. Bellach mae'n ofynnol yn ôl Cod Darbodus CIPFA bod y rhain yn cael eu hadrodd bob chwarter. Cyfrifir y dangosyddion yn seiliedig ar yr wybodaeth yn Strategaeth Gyfalaf 2023/24 a gymeradwywyd gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar 24 Mawrth 2023.

Gwariant Cyfalaf

- 64 Mae'r Awdurdod wedi ymgymryd â gwariant cyfalaf ac mae'n cynllunio gwariant cyfalaf fel y nodir isod:

	2022/23 gwirioneddol £m	blaenamcan 2023/24 £m	Cyllideb 2024/25 £m	Cyllideb 2025/26 £m
Prosiectau Cyfalaf y Gronfa Gyffredinol	3.366	2.185	5.834	5.658

- 65 Ceir manylion pellach am brosiectau cyfalaf y Gronfa Gyffredinol hyd yn hyn o fewn adran Rhaglen Gyfalaf yr adroddiad hwn, uchod.

Gofyniad Ariannu Cyfalaf

- 66 Mae swm cronol yr Awdurdod o gyllid dyled sy'n weddill yn cael ei fesur gan y Gofyniad Ariannu Cyfalaf (CFR). Mae hyn yn cynyddu gyda gwariant cyfalaf newydd a ariennir gan ddyled ac yn lleihau gydag MRP a derbyniion cyfalaf a ddefnyddir i ddisodli dyledion.

	31.03.23 gwirioneddol £m	blaenamcan 2023/24* £m	blaenamcan 2024/25* £m	blaenamcan 2025/26* £m
Gwasanaethau'r Gronfa Gyffredinol	28.877	32.158	34.407	36.749

*Mae'r tabl uchod yn cynnwys costau'r ganolfan hyfforddi arfaethedig.

Dyled Gros a'r Gofyniad Ariannu Cyfalaf

- 67 Mae canllawiau statudol yn nodi y dylai dyled aros yn is na'r gofyniad ariannu cyfalaf, ac eithrio yn y tymor byr. Mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio ac yn disgwyl parhau i gydymffurfio â'r gofyniad hwn yn y tymor canolog fel y dangosir isod.

	31.03.23 gwirioneddol £m	31.12.23 gwirioneddol £m	blaenamcan 2023/24* £m	2024/25* Cyllideb £m	Cyllideb 2025/26* £m
Dyled (gan gynnwys Prydlesi Cyllid)	26.650	21.620	18.620	25.960	29.683
Gofyniad Ariannu Cyfalaf	28.877	32.158	32.158	34.407	36.749

Dyled a'r Terfyn Awdurdodedig a'r Ffin Weithredol

- 68 Mae'r gyfraith yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod osod terfyn benthycu fforddiadwy (a elwir hefyd yn Derfyn Awdurdodedig ar gyfer dyled allanol) bob blwyddyn. Yn unol â chanllawiau statudol, mae "ffin weithredol" is hefyd yn cael ei gosod fel lefel rhybudd pe bai'r ddyled yn nesáu at y terfyn.

	Uchafswm dyled Ch2 2023/24 £m	Dyled ar 31.12.23 £m	Terfyn Awdurdodedig 2023/24 £m	Ffin Weithredol 2023/24 £m	Wedi cydymffurfio Do/Naddo
Benthycu	26.650	21.620	30.999	28.990	Ydy

- 69 Gan fod y ffin weithredol yn arf rheoli ar gyfer monitro yn ystod y flwyddyn, nid yw'n arwyddocaol os yw'r ffin weithredol yn cael ei thorri ar adegau oherwydd amrywiadau mewn llif arian, ac nid yw hyn yn cael ei gyfrif fel methiant cydymffurfio. Fodd bynnag, arhosodd benthyciadau 2023/24 o fewn y ffin weithredol.

Cyfran Costau Cyllido i'r Llif Refeniw Net

- 70 Er na chaiff gwariant cyfalaf ei godi'n uniongyrchol ar y gyllideb refeniw, mae'r llog sy'n daladwy ar fenthyciadau ac MRP yn cael ei godi ar refeniw. Gelwir y tâl blyneddol net yn gostau ariannu; mae hyn yn cael ei gymharu â'r ffrwd refeniw net h.y. y swm a ariennir o'r ardoll a grantiau cyffredinol y llywodraeth.

	Gwirioneddol 2022/23 £m	Blaenamcan 2023/24 £m	cyllideb 2024/25 £m	cyllideb 2025/26 £m
Costau ariannu (£m)	2.424	2.600	2.737	3.454
Cyfran y llif refeniw net	6.15%	5.85%	5.62%	6.50%

Dangosyddion Rheoli'r Trysorlys

71 Mae'r dangosyddion hyn o fewn Adroddiad Rheoli'r Trysorlys Ch2 2023/24.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r adroddiad hwn yn cysylltu ag amcanion llesiant hirdymor ATAGC. Mae cyllid ar gyfer y Gwasanaeth o fudd i gymunedau Gogledd Cymru ac yn sicrhau bod digon o fuddsoddiad yn cael ei wneud mewn seilwaith i alluogi'r gwasanaeth i ddarparu ymatebion brys a gwaith atal ymhell i'r dyfodol.
Cyllideb	Mae'r gyllideb yn cael ei gosod bob blwyddyn yn unol â darpariaeth arfaethedig y gwasanaeth sy'n cynnwys ymateb brys a gwaith atal.
Cyfreithiol	Mae'n ofynnol yn gyfreithiol i'r Awdurdod Iunio'r Datganiad o Gyfrifon yn unol â'r safonau a ragnodir.
Staffio	Mae rheolaeth ariannol effeithiol yn cefnogi strategaeth hirdymor y gweithlu i sicrhau bod yr Awdurdod yn gallu cyflawni ei gyfrifoldebau.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/y Gymraeg	Dim
Risgiau	Caiff incwm a gwariant eu monitro'n ofalus i sicrhau bod gwyriadau o'r gyllideb a gymeradwywyd yn cael eu nodi a'u hysbysu'n briodol i'r Aelodau.